

Универзитет у Београду
Факултет политичких наука

Изборно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду је на седници одржаној 10. октобра 2019. године на основу покретања поступка за избор у звање Одељења за новинарство и комунологију, донело одлуку о расписивању Конкурса за редовног професора за ужу научну област Филозофске, социолошке и психолошке студије. Веће је именовало Комисију за припрему реферата о пријављеним кандидатима у саставу: проф. др Славиша Орловић (председник Комисије), редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду, проф. др Мирјана Васовић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду (у пензији) и проф. др Слободан Цвејић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду. На основу документације о пријављеним кандидатима, Комисија Наставно-научном већу Факултета политичких наука подноси

РЕФЕРАТ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА

Конкурс за избор једног редовног професора за ужу научну област Филозофске, социолошке и психолошке студије објављен је у публикацији о запошљавању Националне службе за запошљавање „Послови“ број 855 на стр. 40, дана 13. новембра 2019. године.

Комисија је преузела конкурсну документацију и пријаву 5. децембра 2019. године, и прегледом документације утврдила да се на Конкурс јавио један кандидат, Милош Бешић.

Комисија је утврдила да пријава садржи све елементе предвиђене Законом о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/17), Статутом Универзитета у Београду Факултета политичких наука и Правилником о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 200. од 23. 11. 2017. године).

1. Биографија кандидата Милоша Бешића

Милош Бешић рођен је 27. априла 1970. године у Нишу. Основне студије Социологије завршио је на Филозофском факултету Универзитета у Нишу, а магистрирао на Филозофском факултету Универзитета Црне Горе, група за Социологију. Докторирао је на Универзитету Црне Горе у оквиру међународног академског пројекта сарадње Универзитета у Ослу и Универзитета Црне Горе. Од 2001. до 2008. године радио је на Вишој струковној школи за образовање васпитача у Крушевцу, где је предавао

Социологију. Такође, предавао је Социологију, Политичку Социологију и Методологију политичких наука на Факултету политичких наука Универзитета Црне Горе, од 2005. до 2012. године. На Факултету политичких наука Универзитета у Београду, кандидат предаје од 2009. године, најпре у звању доцента, а потом у звању ванредног професора. Након последипломских студија био је корисник стипендије „Norwegian Research Councils Fellowship“, те се у оквиру овог програма усавршавао на Универзиту у Ослу. Током писања доктората био је корисник стипендије „Junior Faculty Development Program (JFDP)“ коју додељује „State Department-USA“, те је провео годину дана на „University of California – Berkeley“. У оквиру овог програма обавио је два „internship“ усавршавања и то на „Survey Research Center – Berkeley“ и у „American Sociological Associations – Washington D.C.“. Као социолог истраживачке оријентације, Милош Бешић је реализовао веома велики број научно-стручних истраживања и пројеката у сарадњи са „Open Society Foundations“, „European Commission“, „UNDP“, „Help“, „Sida“, и другим међународним организацијама. У оквиру програма ових организација, колега Бешић је држао велики број предавања и едукативних семинара из области друштвених истраживања. Поред тога, колега Бешић је сарађивао и са националним научно-истраживачким институцијама, а као Директор Центра за научна и примењена истраживања сарађивао је посебно са Институтом друштвених наука. Колега Бешић је национални програм директор Европског истраживања вредности (European Value Survey), и члан редакције часописа Социологија.

У досадашњој каријери, кандидат је самостално објавио 3 ауторске монографије са рецензијом, 5 коауторске монографије са рецензијом, 11 научних радова у зборницима, 18 радова у научним часописима, 1 приручник, као и велики број стручних радова без рецензије.

Ауторска монографија

1. Бешић, М. (2019). *Методологија друштвених наука*. Академска Књига. Нови Сад, (ИСБН 978-86-6263-280-7).
2. Бешић, М. (2019). *Dialectics of Reconciliation in Western Balkan Societies – A sociological Empirical Research*. Досије. Београд, (ИСБН 978-86-6047-308-2).
3. Бешић, М. (2014). *Транзиционе трауме и промене вредносних оријентација у бившој Југославији*. Чигоја, ФПН. Београд, (ИСБН 978-86-531-0085-8).

Коауторска монографија

1. Ђукановић, Б., Кузмановић, Б., Лазић, М., Бешић, М. (2001). *Нација и Држава*. ЦИД, Подгорица, (ИСБН 86-495-0127-3).
2. Ђукановић, Б., Божовић, Р., Бешић, М. (2001). *Свијет Спорта*. ЦИД, Подгорица (ИСБН 86-495-0177-X).
3. Ђукановић, Б., Бешић, М. (2000). *Свјетови Вриједности*. ЦИД, Подгорица (ИСБН 86-495-0131-1).

4. Бешић, М., Ђукановић, Б. (2000). *Богови и Људи – Религиозност у Црној Гори*. ЦИД, Подгорица (ИСБН 86-495-096-6).
5. Бешић, М., Ђукановић, Б. (1995). *Унакрсна Перспектива – Прилог епистемологији друштвених истраживања*. Туристичка штампа, Београд.

Зборник радова

1. Бешић, М. (2019). Patterns of Religiosity in South East Europe. *Politology of religion*. Центар за проучавање религије и верску толеранцију. Факултет политичких наука, 61-78. Београд.
2. Бешић, М. (2019). Structural Equation Modeling: the identification of latent structure through confirmatory factor analysis. *Sociology in XXI Century: Challenges and Perspectives*. Serbian Sociological Association. Универзитет у Нишу. Стр. 133-149
3. Петровић, Д., & Бешић, М. (2017). Influence of Online Activism onto Traditional Models of Political Participation. Conference Proceedings: *Science. Business. Society*. 2(2), 88-91.
4. Бешић, М. (2018) Популизам у наративима председничких кандидата на председничким изборима у Србији 2017. године. У: Веселиновић, В & Зоран Лутовац (Ур.) (2018).: *Популизам*. Друштвена истраживања: часопис за општа друштвена питања, 27(3), 565-567.
5. Бешић, М. (2015). Comparing Work Values in Post-socialist Societies and Western Democracies. Conference Proceedings: *Mechanical Engineering in the XXI Century*. Faculty of Mechanical Engineering. Ниш. Стр. 133-149
6. Бешић, М. (2011). Критичко преиспитивање неких методолошких аспеката друштвених истраживања у Србији. У: *Домети транзиције од социјализма ка капитализму*. Friedih Ebert Stiftung, CSSD, CeSID, Београд.
7. Бешић, М. (2010). Црна Гора између посткомунистичке свјетовне религиозности, посттранзиционе религијске ретрадиционализације и демократске десакрализације. У: *Црна Гора у XXI стољећу у ери компетитивности: Питања вриједности*. Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица, 2010.
8. Бешић, М. (2010). Породица и породичне вриједности у Црној Гори након прве деценије XXI вијека. У *Црна Гора у XXI стољећу у ери компетитивности: Питања вриједности*. Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица.
9. Бешић, М. (2008). Етничка дистанца у постреферендумској Црној Гори. У: *Квалитет међуетничких односа и култура мира на Балкану*. Центар за социолошка истраживања, Филозофски Факултет, Универзитет у Нишу.
10. Бешић, М. (2005). Nationalism versus Civic option in Montenegro. У: *Between Authoritarianism and Democracy: Serbia, Montenegro, Croatia – Civil Society and Political Culture* Vol II. In: Вујадиновић, Д, Вељак Ј, Гоати В, Павићевић. Едс.

Београд, ЦЕДЕТ, Подгорица: ЦЕДЕМ, Загреб, ЦТЦСР, стр. 217 – 232, ИСБН: 86-903739-3-4.

11. Бешић, М. (2003). Мерење задовољства на послу – истраживачка платформа. Менаџмент у индустрији. *Зборник радова*. Виша техничка школа за индустријски менаџмент – Крушевац, стр. 117 – 123, ИСБН 86-7566-021-9.

Радови у научним часописима

1. Бешић, М., & Спасојевић, Д. (2018). Montenegro, NATO and the divided society. *Communist and Post-Communist Studies*, 51(2), 139-150.
2. Павловић, Д., & Бешић, М. (2019). Political institutions and fiscal policy: evidence from post-communist Europe. *East European Politics*, 1-18.
3. Бешић, М. (2016). Confidence in Institutions in Former Yugoslav Republics. *Социологија*, 58(2), 302-318.
4. Бешић, М. (2018). Социјално поверење као фактор економске иновативности. *Годишњак ФПН*, (20), 9-29.
5. Бешић, М. (2016). Грађанска политичка култура: Србија у Европи. *Социолошки Преглед*, ВОЛ. Л. 50(3). 299 -326. Београд.
6. Бешић, М. (2019). Етничка дистанца у Црној Гори десет година након стицања независности. *Становништво*. 57 (1). стр. 1-25. Београд.
7. Петровић, Д., Бешић, М., & Петровић, М. (2016). How do we interact online? An approach to researching multidimensionality of online communication. *Психолошка истраживања*, 19(1), 35-62.
8. Павловић, Д., & Бешић, М. (2014). The Budget Dilemma and Public Spending: Evidence from Ten Postcommunist Countries. *Serbian Political Thought*, 10(2), 133-157.
9. Бешић, М. (2014). Вредносне оријентације у бившој Југославији. *Социолошки преглед*, Год. XLVIII (јануар-март 2014).
10. Бешић, М. (2012). Occupational Attainment in Montenegro. *Civis – Montenegrin Journal for Political Science*. Вол. 1, Но. 1, Факултет политичких наука. Подгорица.
11. Бешић, М. (2011). Политички и ситуациони предиктори поверења у институције. *Годишњак факултета политичких наука*. бр.6. Факултет политичких наука у Београду: Београд.
12. Roberta Spalter-Roth, William Erskine, Bešić, M. (2006). *Resources or rewards? the distribution of work-family policies*. American Sociological Association, Department of Research and Development, May 2006.
13. Milivojević, A. & Bešić, M. (2006). Wither the Union? Interim findings on the 'Changing Ethnic makeup of Montenegro and Independence Repherendum. *Institute of Slavic East European and Euroasian Studies – University of California, Berkeley*. Spring 2006. Volumen 23. – 4003, str. 8-18, No.1. ISSN:1536.
14. Ђукановић, Б., Бешић, М. (1995). Социолошки и социо-психолошки корелати у развоју алкохолизма. *Часопис за болести зависности и когнитивне поремећаје*, 1-2, Београд, стр. 137-144, УУ ИССН 0354-4427.

15. Ђукановић, Б., Бешић, М., Ненадовић, М., Миловановић, Д., Петровић, З., Шубаша, (1994). Структуралне сличности и разлике диспанзерски лечених наркомана. *Часопис за болести зависности и когнитивне поремећаје*, 3-4, Београд, стр. 75-96, YU ISSN 0354-4427.
16. Ђукановић, Б., Бешић, М., Гачић, Н., Димитријевић, И., Ненадовић, М. (1993). Магија, Религија и пијење. *Часопис за болести зависности и когнитивне поремећаје*, 3-4, Београд, стр. 71-83, YU ISSN 0354-4427.
17. Ђукановић, Б., Бешић, М., Ненадовић, М. (1993). Социопатско понашање и етиологија алкохолизма. *Часопис за болести зависности и когнитивне поремећаје*, 1-2, Београд, стр. 39-45, YU ISSN 0354-4427.
18. Ђукановић, Б., Ненадовић, М., Бешић, М. (1992). Девијације у образовању и професионалном животу као етиолошки фактори алкохолизма. *Часопис за болести зависности и когнитивне поремећаје*, 1-4, Београд, стр. 37-43, YU ISSN 0354-4427.

Приручник

1. Бешић, М. (2009). Статистика у друштвеним и политичким истраживањима, Факултет политичких наука, Подгорица, ИСБН 978-9940-9102-2-8.

Стручна монографија без рецензије

1. Бешић, М. (2009). *Student mobility in Western Balkan countries*, King Baudouin Foundation, Brussels.
2. Бешић, М., Павићевић, В., Дармановић, (2006/2007/2008/2009/2011/2013/2016). *Индекс Демократије*, ЦЕДЕМ, Подгорица, ИСБН 86-85803-00-4.
3. Бешић, М. (ур.) (2016). *Медија мониторинг политичке комуникације интернет портала у Србији*. Универзитет у Београду, Факултет политичких наука, ИСБН 978-86-84031-96-1.

Списак учешћа на научним конференцијама након избора у звање ванредног професора

1. „Influence of Online Activism onto Traditional Models of Political Participation“. *Science. Business. Society*. Borovets. Bulgaria. 2017.
2. „Patterns of Religiosity in South East Europe“. *Politology of religion*. A biannual Conference. Centar za proučavanje religije i versku toleranciju. Fakultet političkih nauka. Beograd. 2018.

3. „Structural Equation Modeling: the identification of latent structure through confirmatory factor analysis“. *Sociology in XXI Century: Challenges and Perspectives*. Serbian Sociological Association. University of Niš. 2019. Стр. 133-149
4. Популизам у наративима председничких кандидата на председничким изборима у Србији 2017. Године. Зборник: *Популизам*. Институт друштвених наука. Београд. 2017.
5. „Comparing Work Values in Post-socialist Societies and Western Democracies“. Conference Proceedings: *Mechanical Engineering in the XXI Century*. Faculty of mechanical Engineering. Niš. 2015. Стр. 133-149
6. „Anti-democracy Tendencies as the Effect of the decline of Social Capital“. *Democratic Resistance to Authoritarian Trends in Europe Today: Legacies, Framing and Action*. Annual Conference of the Serbian Political Science Association. Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, 23-24 September, 2017.
7. „Perceiving Understanding and Interpreting Democracy Today – The Case of Serbia“. *Conflict. Stability. Democracy?* Annual Conference of the Serbian Political Science Association. Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, 28-29. September 2019.
8. Media, framing and immigration attitudes in Serbia. *Digital Fortress Europe*. Palace of Academies, Brussels, Belgium. 30-31 October, 2019.

Колега Бешић изводи наставу на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду на основним, мастер и докторским студијама. На основним студијама предаје Социологију и Методологију са статистиком. На мастер студијама изводи курс *Methodology of Peace Research* у оквиру регионалног мастера на Енглеском језику „Peace Studies“, као и неколико изборних курсева. На докторским студијама изводи курс Идентитет и политика, и један је од предавача на методолошком семинару. На Факултету политичких наука, Универзитета Црне Горе, предавао је Социологију, Политичку социологију, Увод у емпиријска истраживања и Методологију политичких наука на основним студијама, те Квантитативне методе у друштвеним наукама, на последипломским студијама. На Вишој школи за образовање васпитача у Крушевцу, предавао је Социологију, Социологију детињства, Социологију породице, Социјалну патологију и Методологију.

Кондидат је био ментор или члан комисије за одбрану три докторске дисертација на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, као и члан четири комисије за одбрану мастер радова.

Осим великог броја релевантних објављених радова и педагошког рада, колега Бешић се посебно издваја истраживачким радом у науци. Као социолог емпиријске оријентације обавио је велики број истраживања и учествовао у већем броју научно-истраживачких пројеката. Најпре, колега Бешић је национални програм директор чувеног међународног Европског истраживања вредности (European Value Survey). Овај међународни истраживачки пројекат је један од најпрепознатљивијих у Европи, када је реч о друштвеним наукама уопште. Као директор Центра за научна и примењена истраживања Факултета политичких наука, реализовао је у скоријем периоду два значајна истраживања, при чему су оба публикована:

- Evaluation Research on Self-employment policies of Roma Population in Serbia (2016)
- Media Monitoring of Political Discourse (2017)

Додатно, колега Бешић је руководио истраживањем које је обављено за потребе Института друштвених наука у Београду, а које је резултирало објављивањем великог броја научних радова у Зборнику: Зоран Лутовац (Ур.) (2018). *Популизам*. Друштвена истраживања: часопис за општа друштвена питања, 27(3).

У свом научно-истраживачком раду, колега Бешић се истиче интензивном сарадњом са великим бројем колега, нарочито млађих, са којима је објавио већи број научних радова. У овом погледу његове вештине које се тичу истраживачких аспеката, посебно, прикупљања и анализе емпиријске научне евиденције нарочито су наглашена.

2. Испуњеност услова за избор у звање

Комисија је утврдила да је кандидат Милош Бешић изабран у звање ванредног професора на Факултету политичких наука Универзитета у Београду 2015. године, и стога је посебно анализирао испуњеност свих услова након овог избора, а који су потребни за избор у звање редовног професора.

Обавезни услови: 1. Искуство у педагошком раду са студентима

Кандидат има екстензивно готово двадесетогодишње искуство у педагошком раду који је остварен на неколико научних институција. У својој каријери предавао је предмете из области социологије и методологије. На Факултету политичких наука у последњих десет година, на основним студијама колега Бешић сваке године предаје курс из Социологије свим смеровима, што резултира веома великим бројем студената са којима ради (преко 500 годишње). Курс из Методологије са статистиком, који се, такође, изводи на основним студијама, обухвата сваке године око 200 студената смера за Новинарство и комуникологију, као и смера за Међународне односе. Његово искуство посебно је обогачено након боравка на Беркли универзитету, где је стекао статус 'visiting scholar' као и Универзитета у Ослу, где је изводио предавања која се тичу тематике региона Западног Балкана. Посебно истичемо да колега Бешић предаје и на мастер и на докторским студијама, где даје нарочити допринос када је реч о курсевима који се тичу друштвених истраживања.

Обавезни услови: 2. Позитивна оцена педагошког рада добијена у раду са студентима током целокупног изборног периода.

У пријави за избор у звање на основу Конкурса, кандидат је доставио званичне извештаје студентске евалуације за целокупан период од последњег избора у звање. Кандидат је оцењиван од стране студената веома високим просечним оценама приказаним у табели:

	Период	Просечна оцена ¹
	2015-2016	од 4,14 до 4,75
Социологија	2016-2017	од 4,12 до 4,60
	2017-2018	од 3,91 до 4,80
	2018-2019	од 4,45 до 4,75
Методологија са статистиком	2015-2016	од 4,34 до 4,35
	2016-2017	од 4,08 до 4,16
	2017-2018	од 4,29 до 4,35
	2018-2019	од 4,29 до 4,53

Када је реч о последипломским курсевима, просечна оцена је у свакој појединој евалуацији преко 4, али треба имати у виду да је на овим курсевима релативно мали број студената оцењивао курс.

Обавезни услови: 3. Објављен један рад у категорији M21, M22 или M23.

У овој категорији кандидат је објавио два рада, а у циљу укупне потпуне класификације Комисија идентификује следећи рад:

1. Bešić, M., & Spasojević, D. (2018). Montenegro, NATO and the divided society. *Communist and Post-Communist Studies*, 51(2), 139-150. (Thomson Reuters SCI lista, kategorisan kao M23).

Чланак „Montenegro, NATO and the divided society“ је из области савремене политичке социологије, а реч је о емпиријском тестирању хипотезе о друштвеним расцепима у Црној Гори. Користећи веома обимну емпиријску грађу, у овом раду се указује да је питање НАТО интеграције Црне Горе саставни део базичних структуралних расцепа који постоје у овом друштву. Користећи хијерархијско линеарно моделирање, у тексту се указује у којој мери структурални предиктори одређују подршку НАТО интеграцијама, и на основу тога се закључује да је НАТО заправо, један од маркера самог базичног друштвеног расцепа. Текст обилује подацима као и теоријским аргументима, а у тексту се доводи у питање стабилност НАТО интеграција Црне Горе, с обзиром на дубину и интензитет сукоба који у друштву постоји, а који је саставни део темељног друштвеног расцепа.

¹ Вредности су дате 'од-до' и означавају распоне просечних оцена у зависности од смерова

Обавезни услови: 4. Објављен један рад у категорији M24

Кандидат је објавио већи број радова у овој категорији, али ћемо на овом месту приказати само један од њих и то:

1. Bešić, M. (2016). Confidence in Institutions in Former Yugoslav Republics. *Sociologija*, 58(2), 302-318.

У овом раду се идентификују кључни фактори поверења у институције у шест држава бивших Југословенских република. Ослањајући се на теорије о социјалном капиталу, емпиријски се тестирају хипотезе о друштвено-политичким факторима који генеришу поверење у институције. Користећи регресиону анализу, у раду се указује да су кључни предиктори поверења у институције интерперсонално поверење и задовољство демократијом. Рад компаративно мери ефекат истих предиктора на поверење у институције у шест држава, и на основу података нуде се закључци који указују да у овом погледу постоји висок степен сличности између држава.

Обавезни услови: 5. Објављених пет радова у категорији M51.

Кандидат има два објављена рада у овој категорији, али зато има радове из виших категорија (M 23 и M24) који, по Правилнику о минималним условима избора у звање, замењују радове у овој категорији. Прецизно, Комисија је у оквиру ове категорије обавезних услова идентификовала следећих шест радова:

1. Pavlović, D., & Bešić, M. (2019). Political institutions and fiscal policy: evidence from post-communist Europe. *East European Politics*, 1-18. (Časopis koji je kategorisan kao Q1 u SRJ, i kategorisan kao M23).
2. Бешић, М. (2016). Грађанска политичка култура: Србија у Европи. *Социолошки Преглед*, ВОЛ. Л. 50(3). 299 -326. Београд. (Категорија M24).
3. Бешић, М. (2019). Етничка дистанца у Црној Гори десет година након стицања независности. *Становништво*. 57 (1). стр. 1-25. Београд. (Категорија M24).
4. Бешић, М. (2018). Социјално поверење као фактор економске иновативности. *Годишњак ФПН*, (20), 9-29. (Категорија M51).
5. Petrović, D., Bešić, M., & Petrović, M. (2016). How do we interact online? An approach to researching multidimensionality of online communication. *Psihološka istraživanja*, 19(1), 35-62. (Kategorija: M51).

6. Pavlović, D., & Bešić, M. (2014)². The Budget Dilemma and Public Spending: Evidence from Ten Postcommunist Countries. *Serbian Political Thought*, 10(2), 133-157. (Kategorija M24).

Рад „Political institutions and fiscal policy: evidence from post-communist Europe“ представља компаративно истраживање на основу лонгитудиналних агрегатних података из 15 држава Централне и Источне Европе, са циљем да се утврде ефекти политичких фактора на фискалне исходе. Истраживање се заснива на хипотезама да изборни циклус, број партија и тип владе има ефекат на дефицит буџета, а за тестирање ове хипотезе користи се хијерархијско линеарно моделирање. Резултати тестирања хипотеза указују да у изборним циклусима, владе Централне и Источне Европе повећавају примарни дефицит у циљу остваривања, по њих, повољних политичких исхода.

У раду „Грађанска политичка култура: Србија у Европи“ користи се структурално моделирање како би се на основу података Европског истраживања вредности у свим земљама Европе операционализовао концепт грађанске политичке културе. Кључни циљеви, међутим, били су да се компаративно утврди степен грађанске политичке културе у Србији у односу на друге земље Европе, те да се утврде кључни вредносни предиктори грађанске политичке културе. Концептуално, на основу емпиријских критеријума у раду се генерише сам операционални појам грађанске политичке културе, који се састоји из пет димензија: интересовање за политику, демократска оријентација, политички активизам, социјално поверење и либерална оријентација. За све димензије појма, као и за појам грађанске политичке културе, компаративно се анализирају подаци за све земље Европе. Коначно, коришћењем регресионе анализе, у раду се демонстрира да су кључни вредносни предиктори грађанске политичке културе: екстринзична радна оријентација, интринзична радна оријентација, грађански морал, пермисивност, религиозност и породични традиционализам.

У раду „Етничка дистанца у Црној Гори десет година након стицања независности“ анализирају се, лонгитудинално, подаци истраживања етничког дистанцирања у Црној Гори. Коришћењем мултиваријантне статистике као метода за тестирање хипотеза, и богардусове скале као метода за мерења етничке дистанце, у раду се указује да се у периоду од пет година етничко дистанцирање значајно повећало, а ово посебно важи када је реч о етничким мањинама. На основу ових налаза, преиспитују се теоријски важни аспекти друштвене и политичке стабилности у ситуацији у којој постоји оштар друштвени и политички сукоб, при чему преко 20% популације у овој држави сачињавају етничке мањине. Посебно, анализирају се друштвени и политички фактори изразитог повећања етничког дистанцирања Албанаца у односу на све друге етничке групе.

² Напомена: рад је објављен у интерегнуму између два избора у звање. Наиме, рад је објављен пре избора у звање ванредног професора, али након избора у звање доцента. Дакле, рад није обухваћен библиографијом избора у звање ванредног професора, зато што је избор у ово звање отпочет пре него што је овај текст објављен. У сваком случају, и без овог рада, кандидат има пет радова у овој категорији, при чему је већина радова, заправо, из више категорије.

У раду „Социјално поверење као фактор економске иновативности” емпиријски се тестира ефекат социјалног капитала на економску иновативност. Хипотезе се тестирају на основу агрегатних података прикупљених за 44 земље Европе. Коришћењем регресионе анализе утврђује се да економска иновативност може у великој мери бити објашњења степеном социјалног капитала. Такође, коришћењем структуралног моделирања мери се директан и индиректан ефекат који на иновативност привреде имају интерперсонално поверење, поверење у институције и чланство у организацијама, као димензије социјалног капитала. Консеквентно, теоријски се инсистира на значају који имају културни фактори за укупну економску ефикасност, те се констатује да низак ниво социјалног капитала у Србији јесте један од фактора ниског степена иновативности српске привреде.

У раду „How do we interact online? An approach to researching multidimensionality of online communication” се најпре теоријски дефинише, а потом емпиријски тестира, коришћењем експлоративне и конфирматорне факторске анализе, концепт онлајн прокреативности. Потом се коришћењем регресионе анализе утврђују кључни предиктори онлине прокреативног понашања. На основу тестирања хипотеза, утврђено је да, осим демографских фактора, и модели понашања, као и социо-психолошке карактеристике људи представљају важан фактор прокреативног понашања на интернету и друштвеним мрежама.

У раду „The Budget Dilemma and Public Spending: Evidence from Ten Postcommunist Countries“ мери се ефекат броја партија у влади на буџетски дефицит, јавни дуг и јавну потрошњу. За тестирање хипотеза коришћени су агрегатни подаци из десет земаља југоисточне Европе. Коришћењем регресионих модела утврђено је да број партија у влади има ефекат на јавну потрошњу, али да то није случај са јавним дугом и буџетским дефицитом. Рад теоријски елаборира начине и механизме посредством којих број партија у влади генерише виши степен јавне потрошње.

Обавезни услови: 6. Цитираност од десет хетероцитата

Колега Бешић је доставио екстензиван списак радова у којима су његови радови цитирани, а сви наведени се могу проверити у 'google scholar'. Ево списка радова у којима су радови колеге Бешића цитирани:

1. Pavlović, Z., Todosijević, B., & Komar, O. (2019). Education, Authoritarianism, and Party Preference in the Balkans. *Problems of Post-Communism*, 1-16.
2. Баџа, В. (2017). The Student's Two Bodies: Civic Engagement and Political Becoming in the Post- Socialist Space. *Antipode*, 49(5), 1125-1144.
3. Мраковчић, М., & Вуковић, Д. (2019). “Унутарња” криза правосуђа? Ставови припадника правничких професија о правосуђу у Хрватској и Србији. *Политичка мисао: часопис за политологију*, 56(1), 75-105.

4. Baća, B. (2017). 'We Are All Beranselo': Political Subjectivation as an Unintended Consequence of Activist Citizenship. *Europe-Asia Studies*, 69(9), 1430-1454.
5. Baća, B. (2017). Montenegrin activist youth between ethnonational disidentification and political subjectivation. *Changing Youth Values in Southeast Europe: Beyond Ethnicity*.
6. Baća, B. (2017). Forging civic bonds 'from below': Montenegrin activist youth between ethnonational disidentification and political subjectivation. In *Changing Youth Values in Southeast Europe* (pp. 143-164). Routledge.
7. Манић, И. С. (2016). Family values among young people in Serbia. *Синтезе-часопис за педагошке науке, књижевност и културу*, 5(9), 1-14.
8. Бурсаћ, Д. Д. (2018). Утицај идеолошке оријентације политичких партија на јавну потрошњу у бившим социјалистичким државама (докторска дисертација). Универзитет у Београду-Факултет политичких наука).
9. Марковић-Благојевић, М. (2018). Нове информационо-комуникационе технологије у функцији унапређења високог образовања. (докторска дисертација)
10. Павловић, Н. (2018). Испитивање структура димензија традиционално/секуларно-рационалних вредности преживљавања/самоекспресије у моделу Роналда Инглехарта: Случај Србије. *Социологија*, 60 (2)
11. Благојевић, М. (2005). *Религија и црква у трансформацијама друштва*: социолошко-историјска анализа религијске ситуације у српско-црногорском и руском (пост) комунистичком друштву. ИФДТ.
12. Бакрач, В. Б. (2012). Религиозност младих у Црној Гори (Докторска дисертација), Универзитет у Београду, Филозофски факултет).
13. Бакрач, В. (2011). Религиозност младих у Црној Гори и њихов допринос према неким моралним вриједностима. *Социолошка луча*, часопис за социологију, социјалну антропологију, социјалну демографију и социјалну психологију. 16-28.
14. Благојевић, М. В. (2003). The religious situation in Federal Republic of Yugoslavia from the late 80s to the beginning of the new century. *Теме*. 27(3), 411-436.
15. Бакрач, В., & Гора, Ц. (2012). Традиционална религиозност православне омладине у Црној Гори. *Социолошка луча*. 6/2.
16. Благојевић, М. В. (2003). The religious situation in Federal Republic of Yugoslavia: Revitalization of religious conduct and belief. *Теме*. 27(4), 525-552.
17. Благојевић, М. (2003). Religious changes in post-communism: The issue of orthodoxy in the transitional societies of Serbia and Montenegro and Russia. *Филозофија и друштво*. (22-23), 233-269.
18. Глигорић, Ј. (2005). Review of empirical research of the influence of religion on the morale of the Army of Serbia and Montenegro. *Војно дело*, 57(2), 131-156.
19. Jovanović, M. (2016). Revitalized orthodoxy and LGBT people in contemporary Serbia. *Facta Universitatis, Series: Philosophy, Sociology, Psychology and History*, 83-92.
20. Дулић, Ј. Д. (2012). Политичко-идеолошке оријентације и страначке преференције становника Војводине (Докторска дисертација). Универзитет у Београду, Факултет политичких наука).
21. Handjiski, B., Lucas, R. E., Martin, P., & Guerin, S. S. (2010). *Enhancing regional trade integration in Southeast Europe*. The World Bank.

22. Bošnjović, J., & Trivun, V. (2013). Academic mobility in the Western Balkans. *Business Systems Research*, 4(1), 76-86.
23. Danaj, M. (2015) Exploring Motivational Factors Toward International Student Mobility – A case of Berder University (Doctorial dissertation). “Hëna e Plotë” Bedër University Faculty of Philology and Education Department of Education Sciences, Tirana.
24. Gotthardt, N. (2014). *Serbische Studierende in Deutschland: Motive und Rahmenbedingungen von Migration, Bleiben und Rückkehr* (Vol. 30). LIT Verlag Münster.
25. Пушкаревић, С. (2013). Болоња на Босанско-херцеговачки начин. *Business Consultant/Poslovni Konsultant*, 5(25).
26. Marković, S., Perić, M., Mijatov, M., & Tucović, M. (2016). The Structure of Employed and Unemployed Human Resources in Tourism – The City of Uice Case Study. *Journal of the Geographical Institute 'Jovan Cvijic' SASA*, 66(3).

Обавезни услов: 7. Два рада са међународног научног скупа објављена у целини у категоријама М31 или М33

На основу евиденције утврђено је да је колега Бешић учествовао на 8 научних конференција након претходног избора у звање. У целини је објавио са тих конференција пет научних радова. Три рада из ове категорије које је Комисија идентификовала су:

1. Petrović, D., & Bešić, M. (2017). Influence of Online Activism onto Traditional Models of Political Participation. *Science. Business. Society.*, 2(2), 88-91.
2. Bešić, M. (2018). Patterns of Religiosity in South East Europe. *Politology of religion*. Centar za proučavanje religije i versku toleranciju. Fakultet političkih nauka, 61-78. Beograd.
3. Bešić, M. (2019). Structural Equation Modeling: the identification of latent structure through confirmatory factor analysis. *Sociology in XXI Century: Challenges and Perspectives*. Serbian Sociological Assotiation. University of Niš. Стр. 133-149

Рад “Influence of Online Activism onto Traditional Models of Political Participation” је објављен у Зборнику конференције под називом „II International Scientific Conference: High Technologies. Bussines. Society. 2017.“ Конференција је одржана у граду Бороветс у Бугарској, од 13. до 16. марта 2017. године. У раду се испитује однос између онлине политичког активизма на интернет и друштвеним мрежама, са једне стране, и политичког активизма у реално-друштвеним условима, са друге стране. Коришћењем мултиваријантне статистике у раду се утврђује степен повезаности и предиктивност онлине активизма на реални друштвено-политички активизам. Компаративном анализом ефекта учесталости коришћења различитих друштвених мрежа, утврђено је да на политички активизам у реалном друштвено-политичком животу највише утиче коришћење твитера.

Рад „Patterns of Religiosity in South East Europe” је објављен у Зборнику на конференцији под називом „Politology of Religion – A Biannual Conference, 2018“, а која је одржана 23. новембра 2018. године у Београду. У раду се идентификују различите димензије и обрасци религиозности у земљама Југоисточне Европе коришћењем експлоративне и

конфирматорне факторске анализе. На основу анализа утврђена је четвородимензионална структура религиозности, а димензије су: религијско веровање, повезаност са богом, повезаност са црквом/конфесијом и религијско практиковање. Коришћењем мултиваријантне статистике, мерене су разлике у степену религиозности за све димензије, када је реч о земљама које су биле у фокусу. Кључан налаз јесте да су разлике између земаља израженије када је реч о религиозности, него када је реч о разликама између конфесионалних група.

Рад „Structural Equation Modeling: the identification of latent structure through confirmatory factor analysis“ је изложен и у целини објављен у Зборнику на конференцији под називом „Sociology in XXI Century: Chalanges and Perspectives“, а која је одржана 10. новембра 2018. године у Нишу. У раду се представљају најсавременија методолошка достигнућа када је реч о коришћењу мултиваријантних метода у откривању образаца, латентних структура и асоцијације између друштвених феномена. Прецизније, у раду се приказује конфирматорна факторска анализа, елаборирају математички принципи као и критеријуми валидности које ова метода треба да испуни када се користи за идентификацију латентних варијабли. Посебно се анализирају предности конфирматорне факторске анализе у односу на традиционалну експлоративну факторску анализу.

Обавезни услови: 8. Два рада са научног скупа националног значаја објављена у целини у категорији М61 или М63.

1. Бешић, М. (2018). Популизам у наративима председничких кандидата на председничким изборима у Србији 2017. Године. У: Веселиновић, В. (2018). Зоран Лутовац (Ур.): *Популизам*. Друштвена истраживања: часопис за општа друштвена питања, 27(3), 565-567.
2. Бешић, М. (2015). Поређење радних вредности у постсоцијалистичким земљама и Западним демократијама. *Машинство у XXI веку*. Машински факултет. Ниш.

Рад „Популизам у наративима председничких кандидата на председничким изборима у Србији 2017“ објављен је Зборнику Института друштвених наука који носи назив Популизам, а након истоимене конференције која је одржана у Београду 10. октобра 2017. године. У раду се анализирају наративи председничких кандидата на изборима у Србији који су одржани 2017. године. Коришћењем мешовитог приступа, тачније, критичке анализе дискурса и квантитативне анализе садржаја. Рад идентификује степен популистичких ставова у наративима свих председничких кандидата, као и кључне дискурзивне корелате популистичког дискурса. Резултати указују да су кључни предиктори популистичких наратива: национализам, неолиберализам, социјалдемократска оријентација, метафора, емотивна комуникација, позив на акцију/мобилизацију и позив на отпор, као негативни предиктор.

Рад „Поређење радних вредности у постсоцијалистичким земљама и Западним демократијама“ објављен је у Зборнику на Конференцији која је одржана 17. и 18. септембра 2015. године у Нишу под називом „*Машинство у XXI веку*“. У раду се анализирају кључне вредносне оријентације као предиктори екстринзичне и интринзичне радне оријентације. Коришћењем компаративних података за све европске земље, а на основу мултиваријантних метода, рад идентификује ефекат социо-демографских варијабли на радну оријентацију, као и разлике које постоје између посткомунистичких земаља и оних које спадају у категорију Западних традиционално демократских друштава.

Обавезни услов: 9. Одобрено и објављено универзитетски уџбеник за предмете студијског програма факултета, односно универзитета, или научна монографија (са ИСБН бројем) из научне области за коју се бира, од избора у претходно звање.

Бешић, М. (2019). *Методологија друштвених наука*. Академска Књига. Нови Сад (ИСБН 978-86-6263-280-7).

Бешић, М. (2019). *Dialectics of Reconciliation in Western Balkan Societies – A Sociological Empirical Research*. Досије. Београд. (ИСБН 978-86-6047-308-2).

Монографија под називом „Методологија политичких наука“, представља импресивну књигу едукативног, али и монографског карактера. По мишљењу чланова Комисије, ово је највреднији научни рад који је кандидат приложио, и који ће несумњиво имати највећу читаност и употребну вредност. Најпре, монографија је веома екстензивна, професионално урађена и представља редак пример монографије која по садржају, квалитету али и дизајну може у потпуности да парира највишим стандардима развијених западних научних заједница. Обим монографије је импресиван и он износи 420 страница у штампаном издању. Но, ваља рећи да ова монографија садржи готово 1.430.000 знакова са размаком, што је у традиционалној квантификацији еквивалентно 47,6 ауторских табака, или 763 странице. Другим речима, аутор је зарад професионалног дизајна свесно умањио број страница, и то представља похвалан пример посвећености и ваљаног приступа продукцији научних дела. Ваља напоменути и то да је у монографији, као и у списку литературе наведено 511 научних референци. Монографија се састоји из три дела, а сваки део обухвата већи број поглавља. У наредним редовима укратко приказујемо садржај и кључни научни допринос свих поглавља.

Први део који је насловљен као Наука и научни метод елаборира кључна онтолошка, епистемолошка и хеуристичка питања примене савремених емпиријских метода. У првом поглављу назначеном као Основна питања научног метода се расправља о принципима на којима научни метод почива, као и кључним епистемолошким принципима, те се идентификују најзначајнији опоненти научном мишљењу. У другом поглављу које је названо Основна епистемолошка питања у друштвеним наукама, у оквиру већег броја

поднаслова, најпре се расправља о односима појмова и стварности, те се темељно приказују кључни епистемолошки принципи. Потом се представља кључна разлика између квантитативног и квалитативног приступа у друштвеним наукама. Надаље, посебно се разматра проблем објективности научног знања, те се дефинишу критеријуми ваљаности у научним истраживањима. Треће поглавље је означено као Елементи и структура научног знања. У овом поглављу се приказују кључни елементи научног знања, а потом се темељно указује и анализира значај који хипотезе имају за поступке научног истраживања. У последњој глави овог поглавља представљају се типови научног објашњења. Следеће поглавље је означено као Структура и процес научног истраживања. Ово поглавље обилује великим бројем поднаслова. Најпре се представљају основни елементи који сачињавају научно истраживање, а потом се указује на различиту класификацију истраживања с обзиром на саму сврху истраживања. Затим се темељно елаборира начин на који се дефинише истраживачки проблем и поставља истраживачко питање. Након тога се, систематично, следећим редоследом елаборирају важни аспекти који прате процес научног истраживања: формирање концептуалног оквира, избор метода, одређивање аналитичке јединице, узорковање, инструментализација, прикупљање података, анализа података и извођење закључака истраживања. Читав први део монографије јесте доминантно уџбеничког карактера, а одликује га систематичност и обилато коришћење примера и упутстава за истраживачку праксу.

Други део монографије насловљен је као Квантитативни методи у друштвеним наукама. Овај део јесте са једне стране уџбеничког карактера, али са друге стране поседује важне карактеристике монографске студије. Прво поглавље у оквиру овог дела назначено је као Изградња концептуалног оквира и формулисање хипотеза. У оквиру овог поглавља најпре се представља значај формулисања теоријског оквира за потребе научног истраживања, а теоријска елаборација је праћена дефинисањем принципа и фаза изградње научне теорије. Потом се представљају начини на који се индукција и дедукција као логичке методе користе у сврху формирања концептуалног оквира. У следећем делу овог поглавља идентификују се карактеристике корисне теорије, као и карактеристике корисних концепата, да би се након тога епистемолошки и хеуристички указало на начине испитивања повезаности између концепата, као и на основне поступке тестирања теорије. Последишно, у следећем делу се говори о начинима тестирања хипотеза, као и основним правилима која се морају поштовати за њихово ваљано тестирање. У потоњим поглављима се надаље спецификују процедуре које су кључне за тестирање теорија, а које се тичу различитих аспеката операционализације концепата и самог емпиријског тестирања хипотеза. Стога се најпре говори о начинима трансформације концепата у варијабле, те се дају прецизна упутства за формулисање радних хипотеза. Само тестирање се елаборира на начин да се приказују поступци директног и индиректног тестирања хипотеза, а у функцији овог тестирања експлицитно се говори о аспектима и проблемима које прати поступак операционализације, нарочито када је реч о инструментима истраживања и њиховој вези са операционалним појмовима. На крају, у оквиру овог поглавља, три поднаслова су посвећена аспектима и проблемима који се тичу коришћења различитих индикатора, операционалног дефинисања и посебно, значају и проблемима коришћења већег броја индикатора за мерење једног појма. У оквиру овог дела

монографије, у посебним поглављима се представљају две методе. Сходно томе посебна поглавља су посвећена овим методама. Прво од њих је назначено као Експеримент као метод у друштвеним наукама, и у оквиру овог поглавља се расправља о свим епистемолошким и хеуристичким аспектима који су значајни за примену ове методе. Најпре, представља се концепт и кључни елементи од којих се истраживање овог типа састоји, а потом се представљају различити типови/склопови експерименталних истраживања. Посебан поднаслов у оквиру овог поглавља посвећен је претњама по валидност научних закључака, а у последњем поднаслову представљени су могући начини верификације налаза који се добијају применом експеримента као методе. Друга посебна метода која је представљена у овом делу монографије јесте Анкетни метод. Ово поглавље је наглашено уџбеничког карактера, и обилује примерима из праксе и упутствима која треба да прате примену анкетног метода. Стога се систематично представљају следећи аспекти ове методе: циљеви анкетног истраживања, фазе истраживања, концептуализација, склоп истраживања, инструментализација, типологија анкетног истраживања, тренинг и обука анкетара, пилот истраживање, мониторинг и верификација. Последње поглавље у оквиру овог дела монографије назначено је као Анализа квантитативних података. Ово поглавље је веома екстензивно (преко 130 страница), и у њему се темељно представљају све кључне, али и савремене статистичке методе и технике које се данас користе у друштвеним истраживањима. Овде треба посебно подвући да се у поглављу представљају одређене методе које су веома савремене, и које се ретко могу наћи у домаћој истраживачкој пракси. У првом делу овог поглавља, најпре, расправља се о концепту варијабле, као и о избору варијабли, те питањима скала којима варијабле оперишу. Потом се представљају кључни аспекти униваријантне статистике и то: мере централне тенденције, мере варијабилности, облици дистрибуције, и дефинисање интервала поверења. Потом се приказују поступци и процедуре тестирања хипотеза коришћењем биваријантне статистике, а као методе су представљене: Т тест, Ф тест, Хи квадрат тест, коефицијент контингенције, Крамеров В, Кендал Тау, те корелациона анализа. Овим се завршава једноставнији део овог поглавља, а од овог тренутка у овом поглављу се представљају сложеније мултиваријантне методе. Најпре, представља се регресиона анализа, и то у свим својим варијантама: линеарна регресија, биномијална логистичка регресија, мултиномијална регресија, те ординална регресиона анализа. Након тога следи неколико поглавља у којима се представљају веома савремене статистичке методе и технике, које су ретко или никада присутне у нашој методолошкој литератури. Прво, то је хијерархијско моделирање, и то у обе кључне верзије: хијерархијски линеарни модели, и логистички хијерархијски модели. На крају, представља се структурално моделирање, као метода која се користи за идентификацију латентних варијабли, као и процене медијаторског ефекта у сложеним регресионим моделима који оперишу са већим бројем зависних варијабли. Услед комплексности ове методе, последњи поднаслов у овом поглављу посебно је посвећен проблемима ваљаности структуралних модела, и ово поглавље обилује математичким формулама и начинима који се оне користе као нормативни критеријуми верификације структуралних модела.

Последњи део ове монографије назначен је као Квалитативни методи у друштвеним наукама. У овом поглављу се темељно представљају и елаборирају кључне методе које

спадају у категорију квалитативног приступа. Прво поглавље у оквиру овог дела означено је као Квалитативни приступ у друштвеним наукама. У оквиру овог поглавља се расправља о основним карактеристикама квалитативних истраживања, те о кључним хеуристичким аспектима. Посебно се представљају сличности између квалитативних и квантитативних истраживања, али и разлике, нарочито када је реч о посебним епистемолошким критеријумима који важе само за примену квалитативних метода. Након овог уводног поглавља, свако следеће поглавље посвећено је једној од метода која спада у корпус квалитативних метода. Прва метода је елаборирана у оквиру поглавља које је назначено као Посматрање као метод у друштвеним наукама. У оквиру овог поглавља представљени су уобичајени научни циљеви који инспиришу употребу ове методе, поступци и процедуре саме њене примене, те се говори о различитом положају посматрача када примењује ову методу. На крају овог поглавља се представљају основни начини анализе података коју добијамо применом методе посматрања. Следеће поглавље је назначено као Индивидуални интервју као метода у друштвеним наукама. И у овом случају се најпре представља сврха и структура интервјуа, а потом се дефинишу вештине које су потребне за ефективну примену ове методе. Након тога, два посебна подналова у оквиру овог поглавља посвећена су вођењу белешки током интервјуа, те анализи података који су добијени применом ове методе. Следеће поглавље је означено као Групни интервју. У оквиру овог поглавља се најпре расправља о кључним карактеристикама групног интервјуисања, основним питањима дизајнирања истраживања, те питањима структурисања и обликовања групних дискусија. Посебан поднаслов је посвећен питањима извођења и модерирања групног интервјуа, а последњи поднаслов у овом поглављу тиче се креирања емпиријске евиденције и анализи података добијених применом ове методе. Следеће поглавље је назначено као Анализа садржаја. У овом поглављу се напре говори о настанку и развоју ове методе, а потом о основним питањима обликовања истраживања које се ослања на анализу садржаја. Након тога, говори се о основним истраживачким циљевима којима се истраживање руководи када оперише овом методом, те се темељно представљају начини извођења анализе садржаја. У последњем поднаслову у оквиру овог поглавља расправља се о кључним епистемолошким питањима дизајнирања и примене ове методе. Наредно поглавље је означено као Анализа дискурса. Ваља рећи да је ово релативно савремена метода, о којој постоји јако мали број текстова у нашој средини, посебно текстова који методолошки дефинишу поступке примене ове методе. У поглављу се најпре теоријски елаборира разлика између дискурса и језика, а затим се расправља о кључним теоријским и епистемолошким питањима истраживања дискурса, те о кључним елементима од којих се дискурс састоји. Након тога, у ужем методичком смислу, приказују се структура и циљеви саме методе када се она примењује у пракси. Посебан поднаслов у овом поглављу посвећен је критичкој анализи дискурса, а последњи поднаслов елаборира могуће поступке које примењујемо када реализујемо ову методу. Следеће поглавље је означено као Студија случаја. Ово поглавље је, према томе, посвећено овој методи. Најпре се дефинише структура и улога студије случаја, а потом се расправља о хеуристичкој плодности и епистемолошким питањима која су специфична за ову методу. У оперативном смислу, два аспекта су наглашена у оквиру овог поглавља, и она се тичу критеријума избора случајева који се анализирају, као и поступака којима се

ова метода руководи у фази прикупљања и анализе података. Последње поглавље у овом делу, а иначе и последње поглавље у читавој монографији, назначено је као Анализа квалитативних података. Ово поглавље се састоји из три кључна дела. Најпре, представља се структура и уобичајени циљеви квалитативне анализе. Потом се представљају сами поступци којима се ова анализа руководи, са свим спецификацијама које прате процес кодирања и анализирања односа међу кодовима. На крају, посебан поднаслов посвећен је теорији утемељеној на чињеницама, веома савременом и актуелном приступу који се данас користи за квалитативну анализу, а са циљем да се, крајње индуктивно, на основу саме емпиријске грађе генерише теорија.

На крају још једном ваља истаћи да је реч је о веома опсежној, садржајној, прогресивној, информативној и надасве корисној монографији уџбеничког карактера; монографији која веома недостаје нашој целокупној научној литератури у области друштвених наука и која ће, по процени чланова Комисије, бити веома корисна за велики број студената и осталих научних радника.

Друга монографија под називом „*Dialectics of Reconciliation in Western Balkan Societies – A Sociological Empirical Research*“ представља емпиријску студију написану на енглеском језику, у издању домаћег реномираног издавача. Монографија представља социолошку емпиријску компаративну студију која се бави проблемима помирења на западном Балкану. Аутор је у овој монографији користио емпиријску евиденцију која је формирана на основу реализованих пројеката, а који третирају проблеме помирења на Западном Балкану, са циљем да се утврде кључни социолошки фактори који структурално делују инхибиторно на процес помирења. Осим темељне анализе емпиријске евиденције, посебна вредност књиге огледа се у квалитету теоријске елаборације, а нарочито, квалитет се огледа у увођењу нових социолошких концепата који су веома корисни за разумевање проблема помирења. У првом поглављу које је означено као *Defining reconciliation* аутор се бави кључним теоријама и приступима који осветљавају појам поверења, са нагласком на дефиците тих приступа са социолошко-структуралистичког становишта. Следеће поглавље је означено као *Notes on Transitional Justice*, и у том поглављу аутор расправља о питањима транзиционе правде, с обзиром на значај који концепт 'правде' има за сам процес помирења. Наредно поглавље је назначено као *Historical, Social, and Political Context*, и у овом поглављу се темељно представљају кључни друштвено-историјски и политички фактори који се социолошки морају имати у виду када се ради о процесу помирења. Управо у овом поглављу аутор поставља кључне теоријске полуге које ће касније користити као експланаторне платформе идентификованих дефицита процеса помирења у пракси. Посебно се наглашава да се процес помирења на Западном Балкану мора сагледавати у светлу чињенице да се конфликт у бившој Југославији дешавао паралелно са процесом друштвене транзиције и стварања нових-старих националних држава. Управо су транзиција од социјализма ка либерално-демократском друштву, и стварања нових националних држава били фактори од кључног значаја за настанак, генезу и последице самог конфликта. Аутор наглашава да друштвена аномија, демократски дефицити и процес изградње нових институција у овом периоду јесу кључни генератори самог конфликта, а према томе, касније, и кључни инхибитори самог процеса помирења.

Наредно поглавље је означено као *Research Design and Methodology*, и у овом поглављу аутор приказује методе које је користио у истраживању, као и укупан дизајн истраживања, те емпиријску евиденцију која је коришћена за финалне налазе. Наредно поглавље је означено као *Dealing with Past, Truth and its Perception*. У овом поглављу се идентификује проблем постојања различите перцепције када је реч о прошлости и истини, а коју намећу доминантни политички дискурси у свакој од новонасталих националних држава. Констатује се да је веома тешко остваривати поверење и помирење на основама наметања једне и једине фактографске истине, у ситуацији када свака нација која је учествовала у конфликту има своју перцепцију истине. Стога се сам проблем трагања и инсистирања на једној истини теоријски 'измешта' и чини се покушај редефинисања саме 'истине' као услова помирења. Консеквентно, аутор се залаже да се наместо инсистирања на једној фактографској истини као критеријум помирења постави принцип 'двоструке' истине, која би подразумевала неку врсту дијалогске истине. На тај начин, аутор предлаже редефинисање самих циљева помирења. Ови нови циљеви процеса помирења би, по аутору, требало да буду засновани на неодступању од властите истине, али једнако, прихватању перцепције истине на начин на који то виде и доживљавају представници супротстављених етничких заједница. Следеће поглавље је назначено као *Reconciliation as Multilevel, Multidimensional and Multi-Actor Process*. У овом поглављу се идентификују кључни нивои, димензије и актери процеса помирења, и описује се сложена дијалектика међуодноса између свих њих. У циљу разумевања дијалектике ових међуодноса аутор уводи нов теоријски појам који је назвао 'преливање' (overflowing). Овим појмом, на основу емпиријске евиденције, и великог броја примера, аутор указује како сваки акт помирења мора дијалектички да се разуме стога што се у укупној констелацији великог броја нивоа, димензија и актера, сваки акт помирења позитивно или негативно прелива на остале елементе сложене констелације. Следеће поглавље је назначено као *Needs for Strategy/Agenda and Vision of the Future*. У овом поглављу, опет на основу емпиријске евиденције, аутор указује и доказује да процес помирења заправо није праћен неком јасно дефинисаном стратегијом. Стога сви реализовани пројекти имају ограничене и привремене ефекте, а неретки су случајеви и преклапања истих пројеката помирења који нису имали видљиве ефекте. Услед недостатка стратегије, готово свака организација и политички актер који је укључен у овај процес, поставља властите циљеве, инструменте и мере, што резултира конфузијом веома ограниченим донетима. Консеквентно, аутор инсистира на минимуму сагласја кључних политичких актера у погледу дефинисања експлицитне стратегије која би дефинисала пројекте и активности којима процес помирења треба да се руководи. Следеће поглавље је назначено као *Reconciliation as Political Process*. У овом поглављу аутор темељно анализира и теоријски елаборира примере који указују на који све начин политички актери и политички фактори у сукобу са структуралним друштвеним чиниоцима утичу на процес помирења. Закључује се да је политичко поље кључно, и да се без политичке воље кључних актера не могу очекивати значајнији помаци процеса помирења. Следеће поглавље је назначено као *A Grassroots Approach and the Role of Civil Society*. У том поглављу се посебно анализирају пројекти помирења који су иницирани 'одоздо', а посебно пројекти који су организовани у локалним заједницама, без утицаја државних структура и 'крупних' политичких актера.

Анализа указује да су пројекти овог типа значајно више допринели процесима помирења, него 'велики' пројекти који су иницирани 'одозго'. Разлог је тај што у овим локалним пројектима постоји искрена воља актера да се унапреде међунационални односи у реалним друштвеним условима, те услед чињеница да крупни политички фактори не одређују њихове аутентичне активности на пољу међусобног помирења. Следеће поглавље је означено као *The Reconciliation Process and its Context Sensitivity*. У овом поглављу аутор на основу великог броја примера и студија случаја указује на које све начине друштвени контекст утиче на процес помирења. Користећи класичне социолошке теорије као експланаторне платформе, у овом поглављу се теоријски јасно указује на који начин кључне структуралне друштвене силе утичу на процес помирења. Следеће поглавље назначено је као *Major Reconciliation Gaps in Western Balkan Countries*. Ово поглавље представља својеврсну рекапитулацију свега претходно анализираних, тачније, оно представља неку врсту закључка и препорука када је реч о будућем обликовању процеса помирења на Западном Балкану.

Да закључимо, када је реч о испуњавању свих услова за избор у звање редовног професора, потребно је било објавити седам чланака у научним часописима, једну монографију и четири рада са научних конференција, дакле, кумулативно 12 библиографских јединица. Кандидат је објавио укупно 15 научних радова, дакле, три више од формалног услова. Још значајније, када је реч о кључним категоријама радова, било је потребно да кандидат објави један рад из најзахтевније категорије M21, M22 или M23 а он је објавио два рада у овој категорији. Било је потребно објавити један рад у категорији M24, а он је објавио четири рада у овој категорији. Било је потребно објавити уџбеник или монографију, а кандидат је објавио уџбеник и монографију. Било је потребно објавити радове са четири, а кандидат је објавио радове са пет конференција. Дакле, по свим критеријумима, кандидат је, када је реч о кључним обавезним условима, далеко надмашио минималне услове за избор у звање редовног професора на основу Правилника које је прописао Универзитет у Београду. Овде посебно издвајамо чињеницу да је један од радова индексиран на Thomson Reuters SSCI листи, као и чињеницу да је једна од две научне монографије које је кандидат објавио уџбеничког карактера, и као таква посебно екстензивна и научно вредна.

Обавезни услови: 10. Развој научно-истраживачког подмлатка

Изводећи курсеве на основним и последипломским студијама, колега Бешић је пружио значајан допринос развоју студената. Посебно, колега Бешић је као руководилац Центра за научна и примењена истраживања Факултета Политичких наука заједно са студентима реализовао два значајна истраживачка пројекта. На пројектима је радио велики број студената, како у фази прикупљања, тако и у фази анализе података. Један од конкретних резултата овог рада јесте стручно-научна студија/монографија под називом „Медија мониторинг политичке комуникације интернет портала у Србији“ (ИСБН 978-86-84031-96-1) , коју је колега Бешић објавио заједно са следећим студентима који су као студенти смера за новинарство и комуникологију похађали курс из Методологије са статистиком:

- Симона Видојевић
- Предраг Грбић
- Доротеа Драшковић
- Мина Ђорђевић
- Катарина Ђурковић
- Јована Марић
- Сандра Мијатовић
- Катарина Миладиновић
- Ријалда Мујезиновић
- Нађа Михајловић
- Марија Магдалина Милојковић
- Милица Обрадовић
- Миљана Павков
- Марина Павловић
- Миња Перић
- Сања Петровски
- Александра Поповић
- Зорка Радловић
- Зорана Радовановић
- Сања Тадић

Колега Бешић је у великој мери допринео и развоју младих асистената, држао је волонтерски курсеви из статистике који су они похађали, а такође је са њима сарађивао како би им пружио подршку у фази статистичке обраде података за докторске радове који су они писали. Овде је посебно пружио подршку колеги Душану Вучићевићу у фази анализе података за његову докторску дисертацију, као и Андријани Максимовић, чији је ментор био колега Бешић. Такође, колега Бешић пружа индивидуалну помоћ и подршку у великом броју ситуација када младе колеге на инструкције њихових ментора у сарадњи са колегом Бешићем разрешавају методолошке дилеме које се тичу њихових мастер и докторских радова. Колега Бешић је објавио рад са млађим колегом Душаном Спасојевићем, који је индексиран на Thomson Reuters SSCI листи. Коначно, колега Бешић је написао велики број препорука младим студентима који су своје школовање на последипломским студијама наставили на престижним Универзитетима у Европи.

Обавезни услови: 11. Менторство или чланство у две комисије за израду докторске дисертације

Милош Бешић је био ментор, односно члан три комисије за одбрану докторске дисертације:

- Андријана Максимовић: *Утицај религиозности на политичку партиципацију грађана Србије*, датум одбране: 20.12.2017. (ментор)
- Заинаб Дардури: *Еколошки чиниоци у међународним односима*, ментор проф. др Дарко Надић, датум одбране 27.09.2018. (члан)
- Даница Чигоја Пипер: *Конструкција и перцепција феномена аутизма у штампаним и онлајн медијима у Републици Србији*, ментор проф. др Веселин Кљајић, датум одбране 11.10.2018. (члан)

Обавезни услови: 12. учешће у комисијама за одбрану три завршна рада на академским специјалистичким, односно мастер студијама

Милош Бешић је био члан комисије за одбрану четири мастер рада:

- Татјана Николић. Мастер академске студије Комуникологија. Комисија: Милош Бешић, Лидија Мирков, Добривоје Станојевић. Датум одбране: 26.09.2019.
- Александар Сандро Берић. Мастер академске студије Еколошка политика. Комисија: Милош Бешић, Бера Арџина и Дарко Надић. Датум одбране: 26.12.2017.
- Ведрана Јовановић. Мастер академске студије Политичка теорија. Комисија: Славиша Орловић, Милош Бешић, Зоран Стоилковић. Датум одбране: 29.09.2017.
- Љубица Владушић. Мастер академске студије Новинарство. Комисија: Јелена Сучурлија, Милош Бешић, Добривоје Станојевић. Датум одбране: 28.09.2016.

Изборни услови: 1. Стручно-професионални допринос

На основу евиденције, Комисија утврђује да је колега Бешић пружио важан стручно професионални допринос у следећим аспектима:

- Члан је редакције часописа Социологија
- Ментор или члан комисије за три горенаведене докторске дисертације
- Ментор или члан комисије за четири горенаведене одбране мастер радова
- Руководилац научно-истраживачког пројекта: Медија Мониторинг политичке комуникације интернет портала у Србији. Универзитет у Београду, Факултет политичких наука.
- Руководилац научно-стручног истраживачког пројекта: *Evaluation Research of Self-employment policies of Roma Population in Serbia*. Универзитет у Београду, Факултет политичких наука.

Изборни услови: 2. Допринос академској и широј заједници

- Члан Социолошког удружења Србије и Црне Горе
- Члан и заменик председника Савета факултета политичких наука
- Предавач на великом броју стручних курсева у организацији међународних и невладиних организација

Изборни услови: 3. Сарадња са другим високошколским, научно-истраживачким установама, односно установама културе или уметности у земљи и иностранству

- Национални програм директор међународног пројекта Европско истраживање вредности (European Value Survey).
- Руководилац научно-истраживачког пројекта Истраживање популизма у сарадњи са Институтом друштвених наука у Београду
- Радно ангажовање на Виској струковној школи за образовање васпитача у Крушевцу
- Предавач на регионалном мастер програму „Peace Studies“ који Универзитет у Београду организује у сарадњи са Факултетом политичких наука, Универзитета у Сарајеву.

3. Мишљење о испуњености услова за избор у звање редовног професора

Колега Милош Бешић је пружио значајан допринос целокупној научној заједници. Највећи допринос је пружио у области емпиријских социолошких истраживања, по чему је препознат и изван националних оквира. Теме којима се бави углавном су мултидисциплинарне, и то су: вредносне оријентације, социјални капитал, социјални расцепи, транзиција пост-социјалистичких друштава, етницитет, као и методолошке теме. У свом педагошком раду пружио је значајан допринос када је реч о извођењу наставе на Факултету политичких наука, нарочито када је реч о подршци коју пружа млађим колегама у њиховом раду и усавршавању. Као професор на основним студијама, колега Бешић предаје предмете на почетним годинама студија, где изводи предавања и обавља пратеће обавезе са великим бројем студената, који на основу студентских евалуација јако високо оцењују његов рад.

Посебан допринос колега Бешић пружа када је реч о научно-истраживачким пројектима националног и међународног карактера. У овом погледу издвајамо да је колега Бешић национални програм директор Европског истраживање вредности (ЕВС), чувеног Европског истраживачког пројекта који окупља проминентне научне раднике и

институције у свим државама Европе. Осим тога, као руководилац Центра за научна и примењена истраживања Факултета политичких наука, он је са студентима и сарадницима реализовао неколико значајних научно-истраживачких пројеката. Једно од њих које је посебно значајно остварено је у сарадњи са Институтом друштвених наука у Београду.

Када је реч о публикацијама, колега Бешић је објавио две монографије у претходном периоду, од којих је једна социолошка монографија регионалног карактера објављена на енглеском језику, а друга је фундаментална монографија уџбеничког карактера. Додатно, испунио је све кључне услове када је реч о објављивању научних чланака у часописима, тачније, објавио је два рада у категорији М21, М22 или М23, и четири рада у категорији М24, и два рада у категорији М51. Коначно, објавио је у зборницима пет радова са научних конференција. Дакле, по свим кључним критеријумима, колега Бешић је објавио више него што то предвиђају обавезни услови за избор у звање.

Колега Бешић је био ментор или члан комисије за одбрану три докторске дисертације, и члан комисије за одбрану четири мастер рада.

Када је реч о додатним условима избора у звање, Комисија је утврдила да је колега Бешић члан редакције научног часописа Социологија, члан релевантних струковних удружења, те руководилац значајних националних и међународних научних пројеката. Додатно, колега Бешић пружа институционални допринос у руковођењу институције у којој ради као члан, тачније, заменик председника Савета Факултета политичких наука.

Према томе, Комисија констатује да се колега Бешић етаблирао као вредан и продуктиван научни радник у широј научној заједници у начној области којом се бави, те да је његов допринос, посебно у области емпиријских истраживања, веома значајан за целокупну научну заједницу. Посебан допринос колеге Милоша Бешића огледа се у примени нових истраживачких метода којима наш Факултет и наши студенти бивају све више на трагу трендова у упоредној политичкој науци у свету и пракси сродних факултета, чиме постајемо компатибилнији и конкурентнији. На крају, Комисија констатује да колегу Бешића одликује висок степен одговорности према научном раду, када је реч о односу према студентима, те када је реч о сарадњи и подршци колегама у институцији у којој ради.

4. Предлог за избор кандидата у звање редовног професора

На основу свега, Комисија сматра да Милош Бешић испуњава све услове и критеријуме предвиђене законима и актима Београдског универзитета, и са задовољством предлаже Наставно-научном већу Факултета Политичких наука, Универзитета у Београду, да донесе предлог одлуке да се Милош Бешић изабере у звање редовног професора за област Филозофске, социолошке и психолошке студије, те да се предлог са пратећом

документацијом упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука на даље поступање.

Београд, 9. децембар, 2019. године

КОМИСИЈА

Проф. др Славиша Орловић, редовни професор Факултета политичких наука
Универзитета у Београду, председавајући

Проф. др Слободан Цвејић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у
Београду, члан

Проф. др Мирјана Васовић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета
у Београду (у пензији), члан